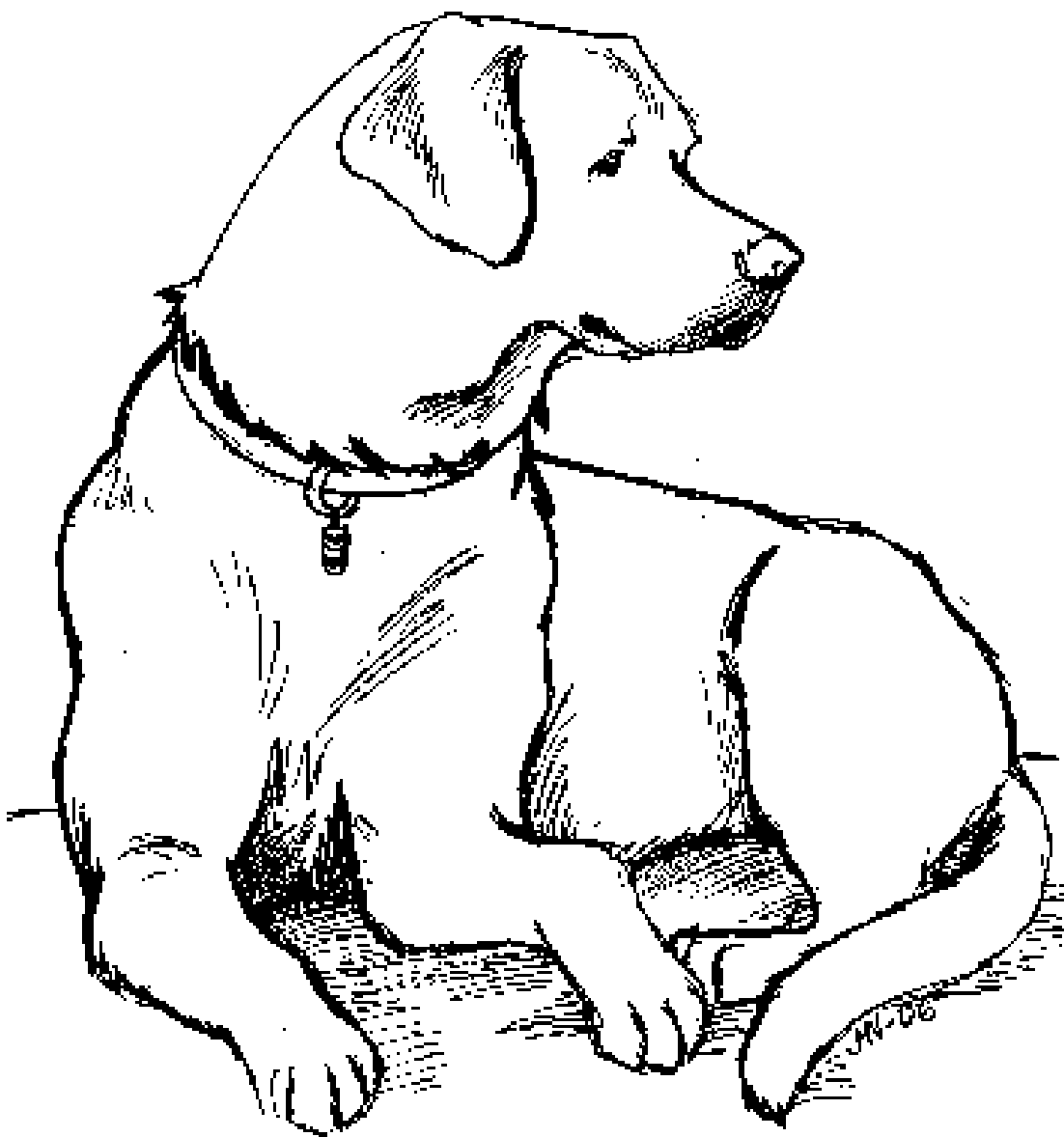

YDINLUU

Tuusulan Kennelkerho ry. 1/2006

YDINLUU

Tuusulan Kennelkerho ry:n jäsenlehti, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa.
Levikki n. 160 kpl. 34. vuosikerta.

Toimittaja 040-5419703

Reija Nieminen
reija.nieminen@ge.com

Kansi ja piirroset

Marja Niemi

Lehden ilmestymisajat ja teemat

- 1 vk 06 aineistopv. 27.1. koiran luonne
2 vk 18 aineistopv. 21.4. koiran terveys
3 vk 39 aineistopv. 15.9. koiraharrastukset
4 vk 44 aineistopv. 20.10. pennusta kotikoiraksi

Tuusulan Kennelkerhon www-sivut

www.saunalahti.fi/tkennelk.
Tarja Immonen 050-3365454

Tuusulan Kennelkerhon sähköpostiosoite
tuusulan.kennelkerho@saunalahti.fi

Hallitus 2005**Puheenjohtaja**

Anja Nikkonen 040-5850086
anja.nikkonen@pp.inet.fi

Varapuheenjohtaja/ Ajokoirajaos

Erkki Selin 040-8334445

Sihteeri/ rahastonhoitaja/ yhdistyksen postiosoite/ nuorisajaos

Jonna Lindfors 040-5944007
jonna.lindfors@pp.inet.fi
Lehtimäentie 2 as 6
05510 Hyvinkää

Muut hallituksen jäsenet

Mona Valo 044-5737384
mona.valo@pp.inet.fi

Reija Nieminen 040-5419703
reija.nieminen@luukku.com

Rami Anttila 040-7429227
rami.anttila@saunalahti.fi

Tarja Pyrhönen 040-7151816
tarja.pyrhonen@kolumbus.fi

Hallituksen varajäsenet

Anita Riekkä 040-5273600
anita.riekki@luukku.com

Päivi Reiman 040-5371213
paivi.reiman@sci.fi

Kerhoemännät/-isännät

Anita ja Veli Riekkä 040-5273600
Airi Mynttinen 09- 2425377

Rahastonhoitaja

Jonna Lindfors 040-5944007
jonna.lindfors@pp.inet.fi

Jäsens sihteeri

Hanna Kuusisto 040-7007211

Ajokoirajaos

Erkki Selin 040-8334445

Agility-jaos

Mona Valo 044-5737384
mona.valo@pp.inet.fi
Heli Järnefelt (talvikausi) 040-5679755
heli.jarnefelt@kolumbus.fi
Maria Tuppurinen (kilpailuvastaava)
maria.tuppuri@suomi24.fi
Susanne Nieminen (kilpailuvastaava)
susannee22@jippii.fi

PK-jaos

Reija Nieminen 040-5419703
reija.nieminen@luukku.com

Näyttelyjaos

Riikka Karinen 045-6332594
riikka.karinen@pp.inet.fi

Nuorisajaos

Anni Järveläinen
toller2@luukku.com
Heini Lukkarinen 050-3422204
tassuttaja90@luukku.com

Toko-jaos (kaipaa koulutusohjaajaa)**Yhdistyksen tili:**

Keski-Uudenmaan OP
509212-530554

Tuusulan kennelkerho ry:n vuosikokous

14.3.2005 alkaen klo 19.00

Paikkana on Hyrylän varuskuntakerho (Tuusulan keskus, punainen kaksikerroksinen tiilirakennus varuskunta-alueella Järvenpääntien varrella). Kokouksessa käsitellään seuraavat asiat:

1. Kokouksen avaus
2. Kokouksen toimihenkilöiden valinta
3. Kokouksen laillisuus
4. Työjärjestyksen hyväksyminen
5. Tilinpäätös, vuosikertomus ja tilintarkastajien lausunto
6. Tilinpäätöksen vahvistaminen ja vastuuvapauden myöntäminen
7. Toimintasuunnitelma, tulo- ja menoarvio sekä jäsenmaksujen suuruudesta päättäminen
8. Hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten valinta
9. Tilintarkastajien valinta
10. Toimikuntien valinta
11. Muut asiat
12. Kokouksen päättäminen

Vuosikokouksen yhteydessä jaettavat kiertopalkinnot:

- Vuoden 2005 koira
- Vuoden 2005 näyttelykoira
- Vuoden 2005 PK-kilpailija
- Kerava-kuppi toko-tulokkaalle
- Åke Winqvistin pokaali TuuKK:n toko-kokeessa parhaiten pärjännyt toko-koira
- Julin pokaali tokovalioksi tullut tai parhaiten pärjännyt toko-koira
- SATY-pysti PK-tulokkaalle
- Jokela-malja agility-tulokkaalle
- Hau-pokaali agility-koiraa
- Piroksen ja Devilin pysti ansioituneelle kerholaiselle

Palkintojen jakoa varten tulee kerholaisten toimittaa tiedot koiriensa tuloksista (kaikki lajit ja näyttelyt) vuodelta 2005 kerhon hallitukselle 28.2.2006 mennessä. Hakijan tulee olla aktiivinen kerhon jäsen ja on edustanut kerhoa kilpailuissa.

Muistakaa liittää mukaan myös tiedot omistajasta ja koirasta. Vain tuloksensa ilmoittaneet huomioidaan palkintojen saajista päätettäessä.

TERVETULOA PÄÄTTÄMÄÄN KERHOMME ASIOISTA SEURAAVALLE TOIMINTAKAUDELLE!

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	4
Näyttelytuloksia.....	4
Koetuloksia	4
Koiran luonneominaisuuksista	4
Hyvän koiranomistajan huoneentaulu	7
Luonteen analysoimisesta	7
Koiran koulutus ja vietit.....	11
Tapahumakalenteri 2006	16

Näyttelytuloksia

Valkoinenpaimenkoira narttu
FinMva, PMV-05 Enna of White Heroes

Tukholma 10.12.05 Varasertti PN 4.
Pohjoismaiden voittajanäyttely
2005, Helsinki. VSP, Sertti,
Pohjoismaiden Voittaja -05. Samalla Ennasta
tuli FinMVA!

KIITOS Tuusulalaisille kannustusjoukolle!

Ja onnittelut myös Nikkosen Anjalle hienosta kasvattajiensa ja koiransa menestyksestä kasvattajaluokassa samaisessa näyttelyssä!

T: Anita

Koetuloksia

Piirin ketunajon mestaruuskokeet
7.1.2006 Suomenajokoirille.

Piirinmestaruuskokeet pidettiin erittäin kauniissa aurinkoisessa talvisäässä, pääpaikkana Vanhakylänniemi. Valitettavaa oli vain se, että osallistujia oli paikalla vain kolme koirakkoa. Yliuomarina toimi Tapio Vierula ja sihteerinä Pekka Niinikoski.

Piirin kiertopalkinnon vei Timo Toivonen koirallaan Jahurin Repe 89 pistettä. Seuraavina Erja ja Raine Majasen Jahtijoukon Roki 51,75 pistettä, Susanna ja Erkki Selinin Jänkärevon Rontti 17,50 pistettä.

Koiran luonneominaisuuksista

© Rami Anttila

Kaikilla meillä on oma käsityksemme koiriemme luonteesta. Useimmille tämä käsitys on muovautunut yhteisen taipaleen aikana. Kuinka totuudenmukainen tämä käsitys koiristamme on? Monille se oma koira on niin rakas, että ei välttämättä kyetä tai haluta nähdä etenkään niitä oman koiran puutteita luonteen osalta. Yleensä keskusteluissa kuulee kuvattavan koiran luonnetta sanoilla kiltti, toimielias tai yksinkertaisesti vain hyväluonteinen.

Yksilön toivottu luonne

Minkälainen sitten on koiran toivottu luonne? Joku arvostaa koirassa rauhallisuutta, helppoutta ja vaivattomuutta. Hänen

palveluskoirarotuinen koiransa saattaa täyttää nämä vaatimukset, viihtyen lämpimässä sohvalla ja ulos sateeseen tai pakkaseen meneminen on koiralle kauhistus. Metsässä tai kentällä tätä koiraa ei saa innostettua pienimpäänkään toimintaan. Onko koiran luonne tällöin toivotunlainen? Mielestäni ei ole, koska oikeanlaisia luonnetta ei saisi milloinkaan mitata pelkästään omistajan toiveiden mukaan. Tärkeintä on verrata luonnetta rodun käyttötarkoitukseen ja rotumääritelmään. Tämä saattaa kuitenkin olla hankalaa, koska monien rotujen rotumääritelmässä kuvataan rodun luonnetta ainoastaan muutamalla ympäripyöreällä sanalla. Esimerkin tilanteessa sanoisin, että omistaja on valinnut väärän rotuisen koiran, mutta hyvällä onnella saanut hänen mieltymystensä kaltaisen yksilön. Monissa roduissa nartut ovat luonteeltaan keskimäärin helpompia kuin urokset, mutta yksilökohtaisia poikkeuksia on runsaasti.

Jalostus

Rodunomaisesta luonteesta huomattavasti poikkeavaa yksilöä ei tulisi milloinkaan käyttää jalostukseen, koska rotukoira jalostuksen eräs tärkeimmistä tavoitteista on säilyttää rodun yksilöissä rodulle luontaiset luonneominaisuudet. Luonteenpiirteiden periytyvyydestä ei tällä hetkellä vielä tiedetä kaikkea, mutta voimakkaan periytyyden on kuitenkin osoitettu olevan olemassa tiettyjen luonneominaisuuksien osalta. Joidenkin rotujen kohdalla toivottavia ominaisuuksia voivat olla esimerkiksi voimakas vartiokäyttäytyminen ja varautuneisuus vieraita kohtaan, toisilla roduilla kyseisiä luonneominaisuuksia ei saisi esiintyä ollenkaan. Jalostettaessa koiran luonnetta ei tulisi milloinkaan yhdistää kahta eri ääripäätä omaavaa yksilöä. Vaarana on, että saadaan pentue jossa

esiintyy vahvasti toisen yksilön heikkoja piirteitä ja toisen yksilön vahvoja. Kun nämä ominaisuudet yhdistyvät sopivalla tavalla, saattaa seurauksena olla jälkeläisiä, joiden kanssa ollaan todellisissa ongelmissa. Tällaisesta voisi esimerkkinä mainita koiran, jolla saattaa olla rodulle toivottua terävyyttä, temperamenttia ja puolustushalua. Mikäli tällaiseen koiraan periytyy myös pehmeyttä ja huonoa hermorakennetta saattaa ongelma olla valmis. Keskivertoa huonommalle koira tulisi siten käyttää jalostuksessa luonteeltaan keskivertokoira.

Mielikuva rodusta

Etenkin ensimmäistä koira hankittaessa on vaikea tietää mitä koiralta haluaa ja mitä itse haluaa tulevaisuudessa harrastaa. Monella rotuvalinta juontaa juurensa siitä lapsuusajan naapurin mustista, joka oli tietyn rotuinen ja luonteinen. Ei kuitenkaan tiedetä mitä tuon mustin koulutuksen eteen on tehty ja oletetaan, että kaikki sen rotuiset koirat ovat samanlaisia. Joissain seurakoiraroduissa tämä saattaa pitää paikkansa, mutta palveluskoiraroduissa tilanne on yleensä toinen. Tämä johtaa helposti siihen, että otetaan esimerkiksi palveluskoirarotuinen koira, mutta sitten ei olla valmiita tarjoamaan koiralle niitä virikkeitä mitä sen rodunomainen käyttäytyminen vaatii. Oletetaan, että koirasta tulee automaattisesti samanlainen kuin se naapurin musti aikoinaan oli. Pentuaikana sitten ihmetellään kun koira tuhoaa kodin, vaikka sen piti olla hyväluonteinen ja samanlainen kuin naapurin musti oli.

Tilanne voi olla myös päinvastainen. Tavoitteellisesta koiran koulutuksesta kiinnostunut henkilö saattaa ottaa sen rotuisen koiran, jota ei ole jalostettu koulutettavuutta silmällä pitäen, vaan

päälimmäinen tavoite on ollut jalostaa ulkomuotoa. Tällöin harrastuksiksi on tarkoitettu esimerkiksi näyttelyissä käyminen. Joidenkin rotujen kohdalla saattaa myös olla selkeästi erilliset käyttö- ja näyttölinjat, joiden välillä on selkeät ulkomuodolliset ja luonteelliset erot.

Luonteen mittaaminen

Koiran ilmentämä luonne jaetaan yleensä perittyyn ja opittuun. Jalostuksellisesti koirissa kiinnostaa eniten se mitä luonteenpiirteitä koira mahdollisesti jättää jälkeläisiinsä. Perinnöllisten luonteenpiirteiden mittaaminen on kuitenkin hankalaa, koska mittaamiseen vaikuttaa myös opittu käyttäytyminen ja koiran saamat kokemukset. Opittu käyttäytyminen saattaa peittää alleen tai korostaa koiran toivottuja tai ei-toivottuja ominaisuuksia. Erilaisia luonteen mittaamiseen kehitettyjä testejä tulisikin lukea ainoastaan suuntaa antavina.

Luonnetesti

Maailmassa on monia tapoja pyrkiä mittaamaan koiran luonnetta. Suomessa näistä on virallisesti käytössä luonnetesti. Luonnetestissä koira saa pisteitä testin eri osa-alueista, sekä loppupisteet. Pelkistä loppupisteistä ei kuitenkaan ole kovinkaan paljoa pääteltävissä. Saman pistemäärän saavuttaneet koirat

saattavat olla hyvinkin erilaisia. Rodusta riippuen, harvoin jonkin osion korkein pistemäärä on toivotuin. Itse olen toiminut noin 7 vuotta luonnetestejä järjestämässä. Tuusulan Kennelkerho tulee järjestämään luonnetestin 9.9.2006 kello 9.00 alkaen Nahkelan kentällä. Tervetuloa seuraamaan testiä! Kysyntä luonnetesteille Keski-Uudenmaan alueella tuntuu olevan voimakasta, joten kerho tulee todennäköisesti jatkossakin järjestämään testejä 1-2 kappaletta vuodessa. Lisätietoja testistä on luettavissa Suomen Palveluskoiraliiton www-sivustolta osoitteessa www.palveluskoiraliitto.fi.

MH-kuvaus

Toinen varteenotettava vaihtoehto koiran luonteen kuvaamiseen on MH-kuvaus, joka tuntuu tekevän tuloaan myös Suomeen. MH-kuvaus ei ole testi, jossa jaettaisiin pisteitä. MH-kuvauksessa kuvataan koiran käyttäytyminen testin eri osioissa. MH-kuvauksia ei Suomessa ole vielä järjestetty virallisesti, mutta muutamat rotujärjestöt ovat sellaisen jo kokeilumielessä omalle rodulleen järjestäneet. Itse olen ollut seuraamassa epävirallista MH-kuvausta, jossa kuvattiin 16 rottweilerin luonnetta. Luonnekuvaaja ja tilaisuuden johtaja olivat Ruotsista, jossa MH-kuvaus on virallinen. Pakko myöntää, että tuo tilaisuus oli todella mielenkiintoinen ja herätti minussa sekä muissa paikalla olleissa runsaasti ajatuksia. Kannattaa siis lähteä seuraamaan MH-kuvausta, mikäli sellaiseen tulee mahdollisuus.

Hyvän koiranomistajan huoneentaulu (Tiede 1/2006)

- Koira suhtautuu ihmisperheeseensä suunnilleen samoin kuin sudenpentu laumansa vanhempiin susiin. Siksi koirasta kasvaa sitä yhteistyöhaluisempi, mitä enemmän se saa ihmisiltä samaa kuin sudenpentu laumaltaan: myönteistä opastusta ja turvallisuuden tunnetta.
- Tee aloitteita koiraa kiinnostavaan toimintaan - niin sudetkin tekevät nuoremmilleen. Piilota makupaloja etsittäväksi tai lähde koirasi kanssa metsälenkille. Näin se tottuu muutenkin kiinnostumaan siitä, mitä haluat ja aiot.
- Huolehti turvallisuudentunteesta. Jos koirasi rähisee ulkona toiselle koiralle, kierrä vieras kaukaa ja asetu sen ja oman koirasi väliin "suojaksi", kuten susiemo tai -isä tekisi. Tämä lisää koiran luottamusta sinuun.
- Kun opetat koiraa, houkuttele se tilanteeseen, jossa se tulee tehneeksi toivomasi asian, ja palkitse se siitä. Tämä on nopein ja tehokkain tapa niin koirien kuin muidenkin eläinten opettamiseen. Ratkaisevinta on ajoitus. Jotta palkinto tehoaa, sen on tultava kirjaimellisesti samana sekuntina, kun koira tekee toivomasi liikkeen.
- Vältä fyysisiä pakotteita, kuten koiran painamista alas opettaaksesi istumista tai maahanmenoa. Pakotteet hidastavat oppimista, koska ne saavat koiran yhdistämään opeteltavan asian epämiellyttävään tuntemukseen.
- Älä rankaise koiraa ruumiillisesti, jottet heikennä koiran luottamusta sinuun. Pelon takia totteleva koira on onneton koira. Taitavat ammattikouluttajat eivät käytä ruumiillisia rangaistuksia koskaan, eikä susien ole havaittu luonnossa aiheuttavan tahallaan kipua oman laumansa jäsenille.

Luonteen analysoimisesta

© Inkeri Kangasvuo, julkaistu SH-lehti 1/1992

Yleensä koiran luonteen tulkitsemiseen liittyy myös sen käyttäytyminen eri tilanteissa, koska eriluonteiset koirat toimivat tietyssä tilanteessa eri tavoin. Palstatilaa on kuitenkin rajallisesti, joten pitäydyn yksinomaan luonneanalyysin puolella ja viittaan tekstin lopussa olevaan kirjallisuus- ja artikkeliluetteloon, mikäli lukijaa kiinnostaa enemmänkin aihe luonne/käyttäytyminen.

Meiltä tavallisilta koiranomistajilta ja -kasvattajilta kysyy usein rotua tuntematon ensimmäiseksi juuri "minkä luonteinen se on?" Tähän on todella vaikea yleispätevästi saada vastausta, sillä rodussa löytyy jokaiselle omistajalle sopivanluonteinen koira. Käsitettä yleinen hyvä luonne ei täten ole, vaan se on erilainen riippuen omistajasta ja ympäristöstä. Luonteella yleensähan tarkoitetaan koiran suhtautumista esim. ihmisiin ja toisiin koiriin tai sen aktiivisuutta ja eloisuutta. Se on osa persoonallisuutta, johon kuuluvat myös tunteet, tarpeet, vietit ja mieliala. Nämä perityt henkiset piirteet muodostavat kokonaisuuden ja ovat yksilössä suhteellisen muuttumattomia, jolloin sen käyttäytyminen eri tilanteissa on jossain määrin ennustettavissa. Pikkupennun luonne paljastaa usein koiran tulevan luonteen pääpiirteet, vaikkakin pennun saamat kokemukset muovaavat sitä sen kasvukaudella.

Kullakin rodulla on oma tyyppinen luonteensa ja käyttäytymisensä. Näiden suhteen poikkeavaa yksilöä on pidettävä epärodunomaisena. Rotukoiran etuna (verrattuna monirotuisiin) on se, että pikkupennun luonne on ennustettavissa, mikäli jalostukseen käytetään sekä luonne- että käyttö- ym.

ominaisuuksiltaan rodulle tyypillisiä yksilöitä.

Rotumääritelmässä luonteen kuvaus on usein ohitettu muutamalla sanalla. Siperianhuskyn rotumääritelmän luonneosa on siinä suhteessa harvinaisen monisanainen:

"Luonne on ystävällinen ja lempeä, mutta myös valpas ja lähtövalmis. Vahtikoiran persominaisuus puuttuu, eikä se ole liiaksi epäluuloinen vieraita kohtaan, eikä tappelunhaluinen. Täysikasvuiselta koiralta voi odottaa jossain määrin pidättyvyyttä ja arvokkuutta, sen älykkyys, käsiteltävyys ja innokkuus tekevät siitä miellyttävän toverin ja innokkaan käyttökoiran."

Mutta mitä edellä oleva todella tarkoittaa? Jokainen meistä, jolla on usampi siperialainen tietää varmasti, että huskyluonteita on tarhassa yhtä monta, kuin on koiria. Kahta täysin samanlaista et löydä.

Emon vaikutus kasvaviin pentuihin on ratkaiseva siten, että rauhallisen ja varman emon pennuista tulee tasapainoisempia, kuin levottoman ja epävarman. Tämä on todettu nk. ristikasvatuksella, missä pentueet on vaihdettu emojen kesken, jolloin rauhallisen emon pennut on hoitanut levoton ja epävarma. Näistä pennuista on perimästä huolimatta kehittynyt levottomia, kun taas levottoman emon

pennut varman emon hoivissa kehittyivät tasapainoisemmiksi, kuin niiden perimä olisi edellyttänyt.

Koska koiran luonteeseen vaikuttaa sen perusluonteen lisäksi erittäin voimakkaasti ympäristöpaineet, olet koiran omistajana ja -kouluttajana pikkupennun luonteen kehittymisessä itse avainasemassa. Kun kasvavan koiran ympäristöolosuhteet järjestetään mahdollisimman edulliseksi, pitäen mielessä myös sen käyttötarkoituksen, kehittyä ehkä hieman heikommastakin yksilöstä käyttökelpoinen, mutta jalostukseen tällaista ei pitäisi käyttää. Vastaavasti epäsuotuisat olosuhteet saattavat tehdä hyvästä yksilöstä käyttökelvottoman niin luonne- kuin käyttöominaisuuksiltaan. Tästä seuraa, että kaikki minkä koiraa seurattessamme saamme luonteesta selville ei varmastikaan ole perittyä.

Yleensä eläinten luonteet kunkin lajin puitteissa ovat suhteellisen vakioita, mutta tässä ominaisuudessa koiralla (myös sudella) on vaihtelevuutta runsaasti. Ryhmällä (laumalla) on tästä syystä mahdollisuus yhteistyön tekoon ja myös työn jakoon. Hierarkia ryhmässä on selviö, joten jo silloin, kun "alkuihminen" kohtasi "alkuukoiran", oli tällä perimässään luonteen eroavaisuuksia ja vaihtelua. Tätä samaa vaihtelua on rodun sisällä edelleenkin, sillä valintaa luonteen perusteella tehdään yleensä vain sen verran, että selvästi luonnevikaiset karsitaan jalostuksesta pois. Tämän verran perusluonteen yleisestä kuvauksesta ja sen kehittämisestä.

Mutta, jotta voisimme paremmin ymmärtää luonnetta, täytyy se voida jakaa osasiin. Näitä osia muuttavat koirasta riippuen ja tilanteen mukaan juuri tunteet, tarpeet, vietit ja mieliala.

Palveluskoiraharrastajat toivat Ruotsista 70-luvun alussa Hilmer Johanssonin (Armeijan koirakoulu) saksalaisen mallin mukaan kehittämän soveltuvuus- tai luonnetestikokonaisuuden, mikä otettiin Suomessakin käyttöön 1976. Koska tämä testi on tarkoitettu nimenomaan palveluskoiria varten, on se muuhun tarkoitukseen soveltumaton. Eihän siperianhuskystä ole vartio- tai poliisikoiraksi. (Luonnetestisäännöt muuttuivat 1996 alussa, uusien sääntöjen mukaan kaikkia rotuja voidaan testata) Mutta hyvänä puolena voidaan pitää sen käyttökelpoista perusluonteen osiksi jakotapaa, missä koiran luonne on jaettu kahdeksaan eri ominaisuuteen. Näitä ominaisuuksia kutsutaan kvantitatiivisiksi eli määrällisiksi, koska ne eri yksilöissä esiintyvät määrältään erisuuruusina, - joko puuttuvat kokonaan, esiintyvät lievinä, kohtuullisina tai voimakkaina. Nämä kahdeksan ominaisuutta ovat:

Toimintakyky, tällä tarkoitetaan rohkeutta, jolla yksilö suhtautuu tuntemattomaan ja outoon, eli se ilmaisee sen kuinka hyvin koira voittaa pelkonsa. Tätä ominaisuutta voisi ehkä paremmin kuvailla sanoilla sietokyky tai kestokyky, miksei myös yksinkertaisesti rohkeus. Jos toimintakyky on suuri, koira ei pelkää ja jos se on vähäinen, koira osoittaa pelkoa kaikkea outoa kohtaan. Käyttökoiran kannalta tärkeintä on kasvuympäristö leimautumisvaiheessa, sillä silloin luodaan perusta koiran kehittyvälle rohkeudelle. Pelokkuus tai arkuus (heikko sietokyky) on myös osattava erottaa epäluuloisuudesta, mikä on rauhallista vieraan tai oudon karttamista (kts. myös luoksepäästävyys)

Terävyys on ominaisuus, jolla tarkoitetaan koiran hyökkäävyyttä, silloin kun sitä uhataan. Koiraa, joka on liian

terävä sanotaan usein vihaiseksi. Tämä on tietenkin väärin, eihän mikään koira ole jatkuvasti vihainen, mutta aiheen saatuaan (myös käyttäytymisen virhetulkinnan takia) on kipakasti suuttuva.

Puolustushalulla ilmennetään taipumusta puolustaa itseään ja omistajaa (nartuilla tämä vahvistuu niiden saadessa penikoita, jota ne puolustavat varsinkin toisilta nartuilta). Koira, jolla on korkea puolustushalu tulkitsee usein tilanteita väärin, esim. käden ojennus tulkitaan hyökkäykseksi. Siperianhuskylle (ja yleensä perhekoiralla) pitäisi olla vähäinen terävyys ja alhainen puolustushalu.

Taisteluhalu on sanana epäonnistunut, sillä siperianhuskylle ja käyttökoirilla yleensäkin pitäisi taisteluhalu olla keskisuuri tai suuri. Paremminkin tätä voisi kutsua "leikkimishaluksi", sillä se ilmentää koiran tarvetta käyttää lihaksiaan työhön. Se on toimintatarmaa, josta voisi käyttää myös sanaa "työntekohalu"

Hermojen hallinta on koiran kyky kestää äkillisiä voimakkaita ääniä. Palveluskoira "kielessä" käytetään sana hermorakenne. Sillä ilmennetään myös luonnetta yleensä - onko se rauhallinen vai hermostunut. Se tarkoittaa synnynnäistä vahva- tai heikkohermoisuutta eli koiran kykyä hallita jännitystiloja ilman äärimmäistä väsymistä tai joutumista hysterian valtaan. Heikko hermorakenne tulee ilmi paukkuarkuutena tai yleensä melun pelkona tai huonona sietona, sekä arkuutena ja pelkopuremisena. Sitä vastoin säikähtäminen ja siitä nopeasti toipuminen ei ole heikkohermoisuutta. Esimerkiksi syvässä unessa olevan koiran koskettaminen tai äkillinen ääni, voi aiheuttaa sen, että koira näykkäisee tai vingahtaa, mutta huomattuaan tilanteen on jotensakin nolo.

Temperamentti on koiran eloisuutta ja sopuisuutta kuvaava piirre. Voidaan sanoa, että mikäli koira on tarkkaavainen, sopeutuva ja eloisa on sillä hyvä luonne. Virheellistä temperamenttia siperianhuskylalla on flegmaattisuus, hidastempoisuus ja tietysti myös liiallinen impulsiivisuus (keskittymisvaikeudet). Temperamentti kuvaa koiran otetta elämään. Pennuilla ja nuorilla koirilla impulsiivisuus on voimakkaampaa, mutta pentumaisuus vaikeuttaa niiden tehtävien suorittamista, jotka edellyttävät itseluottamusta, jota esim. johtajakoiralta vaaditaan. Temperamenttiin voidaan myös liittää oppimiskyky (keskittymistaito), eli miten helposti oppiminen tapahtuu tai kuinka koulutettava koira on. Tiedyt luonteenpiirteet suosivat tai vaikeuttavat oppimista. Tähän voidaan kytkeä myös älyllisen toiminnan piirteitä, vaikka älyllisyys sinänsä on luonteen ulkopuolella.

Kovuus ja pehmeys ovat luonteessakin toistensa vastakohtia. Kovaluonteinen koira unohtaa epämiellyttävät elämykset, kun taas pehmeä muistaa kauan kokemansa vääryydet. Kasvatuksen kannalta on suotavaa, jos koira on jossain määrin pehmeäluonteinen, sillä silloin se on helpompi kouluttaa. Omistajasta riippuu osaako hän löytää itselleen ja omalle koulutustavalleen "kovuusasteeltaan" sopivan koiran. Muutoin on hänen muutettava omaa suhtaustumistaan, sillä liian kurinalainen koulutus voi pilata pehmeän koiran, kun taas pehmeän isännän kovasta koirasta tulee helposti terroristi. Ominaisuus on koirassa suhteellisen pysyvä (synnynnäinen) sillä pehmeää, herkkää koira ei koulutuksellakaan saa kovemmaksi, kuten taas esim. toimintakykyä voi oikealla pennun käsittelyllä parantaa, terävyyttä ja puolustushalua vähentää, taistelu(leikkimis)halua hillitä, hermorakennetta vahvistaa etc.

Luoksepäästävyydellä eli sävyisyydellä tarkoitetaan koiran luottavaisuutta ja avoimuutta vieraita kohtaan. Ujous, arkuus tai epäluuloisuus tekevät koirasta pidättävän. Luoksepäästävyys on useiden luonteenpiirteiden yhteistulosta ja on paljolti koiran perimästä, mutta ennenkaikkea kasvuympäristöstä ja kokemuksista riippuvaa käyttäytymistä.

Koiran luonteen kokonaiskuva muodostuu siis eri luonteenpiirteiden

summasta. Jos tarkoituksena on saada toivottu käyttäytyminen perinnölliseksi, tärkein tie on kehittää luonnetta siten, että se vastaa haluttua käyttötarkoitusta. Pyrkimällä käyttämään jalostukseen luonteeltaan mahdollisimman tyypillisiä yksilöitä, vähenevät epätyypillisesti käyttäytyvät ja vastaavasti tyypilliset lisääntyvät.

Luonneanalyysistä ei käy ilmi eri luonteenpiirteiden periytyvyys, sillä ympäristövaikutusten osuutta ei koiran käytöksessä ja työskentelyssä voida eliminoida. Työskentely sinänsä perustuu koiran luonteeseen ja sen oppimaan käyttäytymiseen.

Rodunjalostuksessa pitäisi pyrkiä saamaan eri koirayksilöihin juuri sellaisia luonteenpiirteitä, jotka ovat koiralle hyödyksi niissä olosuhteissa, joissa sen on tarkoitettu työskentelevän. Jos luonnevaatimustenn suhteen ollaan kriittisiä, voidaan saavuttaa samalla hyviä tuloksia myös käyttöominaisuuksien suhteen.

Lähteet:

Scott J.P. & Fuller J.L: Genetics and Social Behaviour of the Dog
 Bruce Fogle: The Dogs Mind
 Valerie O'Farrel: Ymmärrä koiraasi
 Göran Bergman: Koiran käyttäytyminen
 Anders Hallgren: Koiraongelmia ja ongelmakoiria
 Anders Hallgren: Ihmisen paras ystävä
 Anders Hallgren: Shaping
 Anders Hallgren: Kotikoiran kasvatus
 Marie Hansson Hallgren: Paras Ystäväni
 Rene Sjöberg: Koirien kieli
 Erkki Pulliainen: Koiran luonne ja käyttäytyminen
 Stanley Coren: Koirien älykkyys, mitä koira tajuaa ja taitaa
 Koiramme-lehtien artikkelieja

Koiran koulutus ja vietit

© Lea Yli-Suvanto

Koiran koulutuksesta puhuttaessa viitataan usein eri viettialueiden hyödyntämiseen. Kun koulutusohjaajat tai maalimiehet puhuvat koiran vieteistä, ei uusi harrastaja useinkaan ymmärrä heidän "ammattisanastoaan". Mitä tarkoittaa viettivire, väistämiskäyttäytyminen, pakote, aggressiokäyttäytyminen jne. Seuraavaksi pelkistetty selvitys koiran vieteistä ja joitakin asioita niiden hyödyntämisestä koulutuksessa. Vietit ovat koiran sisäsyntyinen käyttäytymismallisto, joiden mukaisesti se toimii eri tilanteissa. Kaikilla eri vietellä on oma tarkoituksensa ja tehtävänsä auttaa yksilöä tai lajia säilymään hengissä. Koira on perinyt viettinsä sudelta, joka on sen esi-isä ehkä n. 100 000 vuoden takaa. Viettitoiminnat ovat sekä sudella että koiralla edelleen samanlaiset. Ihmisen suorittama jalostuksen tuloksena joillakin koiraroduilla osa vieteistä on estynyt tai heikentynyt. Samoin ihminen on erilaisia taipumuksia omaavia yksilöitä jalostamalla muokannut rodut erillisiin tehtäviin sopiviksi. Jokainen koira on perinyt esi-isiltään kaikki viettitoiminnot, jotka ilmenevät yksilöillä ja roduilla erivahvaisina ja eri tavalla.

VIETTITOIMINTA

Kaikkeen toimintaan koira tarvitsee ärsykkeen, joka laukaisee tai herättää jonkin viettitoiminnon. Koira pyrkii toimimaan siten, että herätetty vietti tulisi tyydytetyksi.

Esimerkiksi pimeässä tulee vieras henkilö koiraan vastaan. Tällöin koira tuntee itsensä uhatuksi ja koiran puolustusvietti herää. Koira joko hyökkää ja täten yrittää karkoittaa lähestyjän tai pakenemalla pyrkii pääsemään uhasta eroon.

Koiran ärsykekyynys voi olla joko korkea eli se tarvitsee voimakkaan ärsykeen aloittaakseen toiminnan tai jos ärsytyskyynys on matala, koira reagoi jo pieniinkin ärsykkeeseen.

LAUMAVIETTI

Koiralla on sisäsyntyinen vietti muodostaa lauma muiden samalla reviirillä asuvien kanssa. Laumavietti on hyvin voimakas viettialue ja se on aina aktivoitavissa. Eli koira haluaa aina vahvistaa lauman yhteenkuuluvuutta ja miellyttää laumanjohtajaa. Lauma kommunikoi keskenään erillaisten äänien, eleiden ja ilmeiden välityksellä. Esimerkiksi paimenkoirarodut on jalostettu koirista, joilla on voimakas laumavietti ja paimentamistaipumus. Koulutuksessa laumaviettiä voidaan hyödyntää muunmuassa tottelevaisuudessa luoksetuloliikettä opetettaessa ja maastolajeissa haku- ja viestikokeessa.

SUKUPUOLIVIETTI

Suvunjatkamisvietti kehittyy nuoruusiässä, hormonitoiminnan vaikutuksesta. Vietti ilmenee yksilöillä eri vahvaisena ja on voimakkaimmillaan nartuilla juoksun aikana ja uroksilla, kun ne joutuvat lähikosketukseen "juoksunartun" kanssa. Sukupuoliviettiä ei voida hyödyntää koirankoulutuksessa.

RAVINNONHANKINTAVIETTI JA SAALISTUSVIETTI

Ravinnonhankintavietin avulla koira hankkisi ruokansa, ellei ihminen sitä ruokkisi. Nälkä ajaa koiran liikkeelle etsimään ravintoa, löydettyään saaliseläimen jäljet maastosta, koira seuraa jälkiä eli jäljestää. Saatuaan saaliin näköetäisyydelle koira ajaa takaa pakenevaa saalista. Saatuaan saaliin kiinni, koira tarttuu siihen ja tekee ns. tapporavistuksen. Tämän jälkeen koira syö saaliin ja näin ravinnonhankintavietti tulee tyydytetyksi.

Koska ihminen ruokkii koiran, sen ei tarvitse käyttää saalisviettiä ravinnon hankkimisessa. Kuitenkin ravinnonhankintavietti ja saalisvietti ovat säilyneet koiran käyttäytymisessä hyvin näkyvinä ja voimakkaina.

Jo aivan pienet pennut leikkivät keskenään saalistusleikkejä ja näin harjoittelevat saalistamiskäyttäytymistä. Samoin koiran kanssa leikkiessään myös ihminen leikkii saalistusleikkejä. Kun pennulle heitetään pallo, se lähtee ajamaan takaa saalista.

Jo aivan pienet pennut leikkivät keskenään saalistusleikkejä ja näin harjoittelevat saalistamiskäyttäytymistä. Samoin koiran kanssa leikkiessään myös ihminen leikkii saalistusleikkejä. Kun pennulle heitetään pallo, se lähtee ajamaan takaa saalista.

Rättileikin yhteydessä rättiä vedetään aluksi maata pitkin pennusta poispäin, saalis pakenee, pentu hyökkää, tarttuu rättiin ja tekee tapporavistuksen.

Koirankoulutuksessa hyödynnetään ruuanhankintaviettiä ja saalisviettiä tarkoitushakuisesti siten, että molemmista viettialueista etsitään koulutusta parhaiten hyödyntävät toiminnot. Esimerkiksi jäljestämistä koulutetaan aktiivomalla ravinnonhankintavietti. Koira on oltava nälkäinen, kun jäljen koulutus aloitetaan, jäljeltä koira löytää makupaloja ja jäljen päästä ruokakupin tai se saa ruuan heti jäljestyksen loputtua.

Saalisviettiä (takaa-ajo ja taistelu, tapporavistus) hyödynnetään miltein kaikilla koirankoulutuksen osa-alueilla, joko itse liikkeen tai toiminnan

opettamisessa, tai sitten palkitsemisessa. Koulutuksessa on huomioitava, että saalisvietti on kyllääntyvä, eli koira ei ehkä aina ole kiinnostunut saalistamisesta. Saalisvietti on helpommin aktivoitavissa, kun koira on nälkäinen ja levännyt.

PUOLUSTUSVIETTI

Puolustusvietti on koiran luontainen tapa puolustaa itseään tai laumaansa kokemaansa uhkaa vastaan. Avainärsykkeenä toimii koiran kokema uhka. Kun koira joutuu uhatuksi se joko puolustautuu tai pakenee; toiminnan tarkoituksena on saada uhka häviämään. Mitä suurempi puolustushalu, sitä pienemmästä ärsykkeestä koira puolustautuu.

Puolustusviettä hyödynnetään koulutuksessa ensi sijassa suojelukokeen koulutuksessa.

Väistämiskäyttäytyminen (pako) on puolustusvietin toinen ilmenemismuoto. Väistämiskäyttäytymisessä on osatekijänä myös laumavietti eli alistuminen laumanjohtajalle. Väistämiskäyttäytymistä hyödynnetään erittäin usein koirankoulutuksen kaikilla osa-alueilla, ei toivottua käyttäytymisen korjaamisessa, eli ohjaaja antaa koiralle pakotteen, esim. nykäisee taluttisesta, ja koira väistää. Pakotteen on tultava oikeaan aikaan ja tarpeeksi voimakkaana, mutta ei liian voimakkaana. Pakote ei saa aiheuttaa pysyvää pelkoa, ainoastaan tarpeen väistää. Taitava kouluttaja voi väistämiskäyttäytymisen avulla opettaa koiralle uusiakin asioita, mutta tällöin kouluttajan tulee hyvin tarkion tietää mitä tekee ja milloin. Jos pakote annetaan väärään aikaan, on suuri vaara, että tästä aiheutuu koiran oppimiselle enemmän haittaa kuin hyötyä.

KOIRAN LUONNE

Koiran yksilöllinen luonne ratkaisee sen reaktioiden nopeuden ja voimakkuuden eri viettialueilla. Luonteen ominaisuudet ovat perittyjä, muuta ominaisuuksien ilmenemisen voimakkuuteen vaikuttaa myös opitut käyttäytymismallit ja kokemukset.

Sijaiskäyttäytymisessä koira purkaa voimakkaan vireystilan johonkin toisarvoiseen toimintaan.

Konfliktikäyttäytymisessä kaksi erilaista käyttäytymispyrkimystä aktivoituu yhtä aikaa ja yhtä voimakkaana, koira purkaa yleensä tilanteen jonkun muun viettialueen kautta.

Koiran käyttäytymistä ohjaavat luonneominaisuudet ovat:

- Temperamentti eli vilkkaus: Koiran käyttäytymisen vilkkaus, kyky sopeutua vaihteleviin tilanteisiin ja huomiokyvyn nopeus.

Temperamentti on synnynnäinen ominaisuus johon ei juurikaan voida koulutuksella tai koiran käsittelyllä vaikuttaa.

- Terävyys: Koiran luontainen kyky reagoida aggressiivisesti tuntiessaan itseensä uhatuksi. Koiran terävyyttä voidaan lisätä harjoituksilla ja vahvistamalla.

- Taisteluhalu: Koiran synnynnäinen taipumus nauttia taistelusta ilman, että se perustuu aggressioon (leikkihalu). Koira nauttii leukojensa ja lihastensa käytöstä eli se pitää purupatukasta retuuttamisesta ja palloleikeistä. Taisteluhalua voidaan vahvistaa harjoituksilla, mutta ei kuitenkaan loputtomasti. Usein oletetaan, että koira, jolla on voimakas taisteluhalu, on myös voimakas saalisvietti tai toisin päin, koira, jolla ei ole taisteluhalua ei myöskään ole saalisviettiä. Tämä ei pidä paikkaansa vaan koiralla on perimässään saalisvietti, vaikka se ei haluaakaan taistella tai leikkiä siten kuin me haluaisimme taisteluhalun koiran käyttäytymisessä ilmenevän. Tällaisen koiran saalisvierin herääminen vaatii erilaisen ärsykkeen.

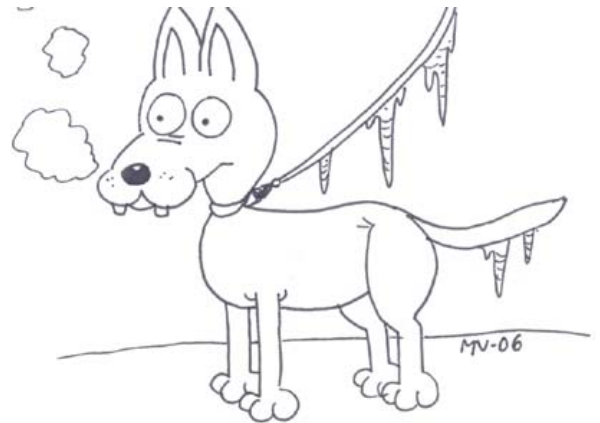
- Puolustushalu: Koiran taipumus puolustaa aktiivisesti itseään, laumanjäseniä tai reviiriään. Puolustushalu voidaan harjoituksella vahvistaa.

- Kovuus: Koiran taipumus muistaa epämiellyttävät kokemukset. Kova koira unohtaa kokemansa epämiellyttävyyden hetkessä kun taas pehmeä koira muistaa ne vaikka lopun ikäänsä. Kovuutta ei voi lisätä harjoituksilla tai koulutuksella.

- Hermorakenne: Koiran heikko- tai vahvahermoisuus näkyy, kun se jostakin

syystä joutuu voimakkaaseen ja vaihtelevaan sisäiseen jännitystilaan. Koiran hermorakenteen vahvuus tai heikkous määrää pitkälti koiran kyvyn sopeutua erillisiin tilanteisiin. Koiran kyky sietää kovia ja teräviä ääniä, laukauksia, on riippuvainen koiran hermorakenteesta.

Hyvähermoinen koira joutuu harvemmin turvautumaan sijaiskäyttäytymiseen tai konfliktikäyttäytymiseen kuin huonompi hermoinen lajitoveri.

VIETIT JA LUONNE

Jokaisella koiralla on perimässään edellä mainitut vieti, jotka tulevat esiin sen oman yksilöllisen luonteen mukaisesti.

Koulutuksessa pyritään nostamaan koiran viettivire-/taso niin korkealle, että se pyrkii mahdollisimman aktiivisesti toimimaan siten, että vietti tyydyttyy ja koira saa rauhan.

Koulutus tulisi tehdä siten, että koiran viettivire herää liikkeen tai tehtävän suorituksesta. Useimmiten ohjaaja virittää koiransa ennen harjoitusta tai koetta pallo- tai räntileikkien avulla. Tällaisen koiran viretila ei useinkaan kestä kuin parin ensimmäisen liikkeen ajan ja sen jälkeen ohjaaja joutuu erilaisella vartalon liikkeillä tai eleillä ja ilmeillä suorittamaan lisäviritystä kesken harjoituksen tai kokeen.

Jos koira on hyvin rauhallinen ja sillä on vähäinen taisteluhalu on vaikea nostaa sen saalisviettiä kovin korkealle, koulutuksellisin keinoin. Pallo tai patukka eivät sitä kiinnosta. Palkkiona voidaan tälle koiralle käyttää makupaloja, ja koiran viettivire kasvaa, kun se on nälkäinen.

Viettitasoa nostettaessa eli kun koira ns. viritetään, motivoidaan, ennen harjoitusta tai koetta on varottava, ettei koira ylivirity. Tällöin koira käy hetken aikaa hyvinkin voimakkaassa ärsytystilassa, mutta kun se ei pääse purkamaan viettiään sallitulla tavalla se, joko purkautuu omia teitään kurittomuutena (sijaiskäyttäytyminen), tai koira viretila lopahtaa ja samalla mielenkiinto koko tehtävään.

Kun koiran viretila on käynyt hyvin korkealla kuitenkin normaalisti tyydyttymättä, on vaarana koiran väsyminen ja stressaantuminen. Tällöin koulutus ei ole enää koirasta miellyttävää. Tästä voidaan tehdä se johtopäätös, että turvallisinta ja helpointa on aktivoida koiran ravinnonhankintavietti, joka tyydytetään makupaloilla. Tällöin voimme olla varmoja, että koira saa palkkion tekemästään työstä. Joudumme kuitenkin ennen pitkää huomaamaan, että useimmat koirat eivät aina jaksaa olla kiinnostuneita niille annetuista tehtävistä pelkän ruokapalkkion toivossa.

Ruuanhankintavietti on helposti kyllääntyvä ja muut vietit ohittavat sen tärkeysjärjestyksessä. Tämän takia jokaisen koiran koulutuksessa joudumme hyödyntämään kaikkia käyttökelpoisia viettejä, päästäksemme koulutuksessa hyvään ja kestäväan tulokseen.

LUONTEENOMINAISUUDET JA KOULUTETTAVUUS

Koiran sopeutuminen ohjaajan käskyihin ja kyky toteuttaa annettuja käskyjä nopeasti ja oikein on riippuvainen koiran koulutuksen tasosta, mutta myös hyvin pitkälti sen luonteen ominaisuuksista, joita ei pystytä koskaan täysin hyvälläkään koulutuksella korvaamaan. Sen lisäksi, että tunnemme koiran viettirakenteen ja osaamme käyttää sitä koulutuksessa hyväksi, meidän tulee tuntea kunkin koiran luonne, sen vahvuudet ja ennen kaikkea heikkoudet.

Teksti on lainaus Lea Yli-Suvannon kirjasta: Tottelevaisuuskoulutus ja koiran kotikasvatus.

Kirjasta on uusi korjattu painos nimeltä Koirankotikasvatus ja tottelevaisuuskoulutus. Kirjaa myy SPKL.

Tapahumakalenteri 2006

MAALIS

14.3. Tuukk Vuosikokous klo 19:00, Varuskuntakerho.

HUHTI

3.-24.4. BH-kurssi maanantaisin, Nahkelan Koulutuskenttä, 20 €, ilm. 040-5419703/Reija

TOUKO

13.5. BH-koe klo 9:00, Nahkelan Koulutuskenttä, 20 € Ilm. 26.4. klo 18-20 Anne Ahokas p. (09) 2756095.

8.-29.5 PK-tottiskurssi maanantaisin, Nahkelan Koulutuskenttä, 20 €, ilm. 040-5419703/Reija

8.5.-5.6. Penturinki maanantaisin, Nahkelan Koulutuskenttä, 25 €, ilm. 040-5419703/Reija

SYYS

9.9. Luonnetesti klo 9:00, Nahkelan Koulutuskenttä, 25 € Ilm. 25.8. klo 18-20 Nina Mättö p. 0400-712 272.

16.9. 6-seuraottelu klo 9:00. Lisätiedot: 040-5419703/Reija.

4.9.-2.10. Penturinki maanantaisin, Nahkelan Koulutuskenttä, 25 €, ilm. 040-5419703/Reija

4.-25.9. PK-tottiskurssi maanantaisin, Nahkelan Koulutuskenttä, 20 €, ilm. 040-5419703/Reija

29.9. klo 18 - 1.10. klo 15 Henkilöhaku- tai metsäjälkileiri, Vaherman Leirikeskus, 80 €, ilm. 040-5419703/Reija

LOKA

2.-23.10. BH-kurssi maanantaisin, Nahkelan Koulutuskenttä, 20 €, ilm. 040-5419703/Reija

7-8.10. Koirankouluttajakurssi (Koulutusohjaajakurssi osa-1) penturinkiläisille 0 €, muut 25 €, ilm. 040-5419703/Reija

- Jälkiharjoitusryhmä harjoittelee lumikauden jälkeen kerran viikossa. Lisätiedot: 040-5419703/Reija.
- Henkilöhakuryhmä harjoittelee vuoden ympäri kerran viikossa, aika ja paikka vaihtelee. Lisätiedot: 040-5419703/Reija.
- Koirajuoksuryhmä harjoittelee vuoden ympäri maanantaisin klo 20:30, Lähtö Paijalannummentien parkkipaikalta. Lisätiedot: 040-5419703/Reija.
- Yhteiskävelylenkki vuoden ympäri maanantaisin klo 20:30, Lähtö Paijalannummentien parkkipaikalta. Lisätiedot: 040-5419703/Reija.